

La versió d'Anna Maria Dalí

Quan Anna Maria Dalí va llegir la *Vida secreta* escrita pel seu germà Salvador va quedar esgarriada: allò era una tergiversació del que ella recordava. A la Biblioteca de Montserrat es conserva l'exemplar que va llegir llavors, ple d'anotacions indignades al marge. El 1949, aquelles anotacions, convenientment ampliades i redactades, es van convertir en el llibre *Salvador Dalí vist per la seva germana*, que reflecteix els mateixos fets que Dalí va repetir durant tota la vida, però des d'un altre punt de vista. A causa de la política lingüística del general Franco, el llibre es va publicar en castellà encara que l'autora l'havia escrit en català. El 1960 va aparèixer en francès, i el 1988 –finalment– en català, amb el títol *Noves imatges de Salvador Dalí*. Ara Viena Edicions el reedita amb el títol original, *Salvador Dalí vist per la seva germana*, després d'afegir-hi materials complementaris i un extens pròleg de Mariona Seguranyes on es detallen les vicissituds del llibre.

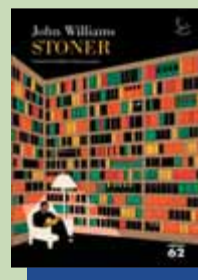
Nascuda quatre anys després que el seu germà, Anna Maria va ser un testimoni privilegiat de la infantesa, l'adolescència i la joventut que el pintor i escriptor mistifica a *Vida secreta*. El llibre *Salvador Dalí vist per la seva germana* descriu una família càlida i convencional, que es troba molt lluny de les evocacions hiperbòliques del pintor. Fins que Salvador es trasllada a Madrid a estudiar, el contacte entre els germans és intens. Després, coincidiran durant les vacances a Cadaqués, en ocasions amb García Lorca, amb qui es formarà un triangle de desitjos i frustracions. Però el 1929 Dalí entra en el moviment surrealista, s'ajunta amb Gala, escriu que escup sobre el retrat de la seva mare morta i participa en el guió de l'escandalós *Un chien andalou*. Per totes aquestes causes, és expulsat de la família. Anna Maria es queda amb el pare, i també amb els quadres del seu germà que hi ha a la casa. El trencament, doncs, és ideològic, econòmic, estètic i sentimental, i amb els anys adoptarà l'aire d'una tragèdia grega (Gala no mereix ni tan sols ser esmentada en el llibre). El 1983, amb motiu de la retrospectiva a Madrid, Salvador encara tindrà unes paraules dures per a la seva família. Ni en el llit de mort accedirà a veure Anna Maria, que el sobreviurà tan sols uns mesos.

La força quan és de dins

«Stoner» de John Williams és un retrat molt commovedor i profund d'un home que viu una vida com tantes altres

XAVIER CORTADELLAS xcortadellas@presencia.cat

Només aparentment William Stoner és un personatge vulgar. John Williams, que va obtenir el National Book Award gràcies a *Stoner*, va proposar-se narrar la vida d'algú que té uns orígens humils, que acaba treballant a la universitat, com va fer ell, que no passa mai de ser un professor ajudant i que és recordat, i encara ben vagament, per pocs dels seus estudiants i pels seus col·legues pocs anys després d'haver mort. Sabem tot això només de començar aquesta novel·la. Fill únic d'un matrimoni pagès de Missouri, Stoner va a la universitat no perquè hi hagués pensat mai, sinó perquè un representant del comtat fa saber al seu pare que acaben d'obrir una escola nova a la Universitat de Colúmbia i que li sembla que estaria bé que hi portés el seu fill. «En diuen Facultat d'Agricultura.» Aparentment també, Stoner és poc imaginatiu; més que obedient, és una persona que evita els enfrontaments, gens heroica, si la comparem amb el seu amic Dave Masters, que mor als vintipocs anys a la I Guerra Mundial –ell no hi va, tot i que hauria pogut allistar-se com fan tants d'altres. Com sembla que Archer Sloane, el professor que li descobreix la literatura, Stoner és algú que s'adapta, però que no

«STONER»

Autor: JOHN WILLIAMS
Traducció: A. TORRESCASANA
Editorial: EDICIONS 62
Pàgines: 336 / Preu: 18,50 €

Stoner (1965) explica la història de William Stoner, fill d'uns camperols de Missouri, que amb gran esforç dels seus pares és enviat a la facultat d'agricultura, però descobreix la literatura.

JOHN WILLIAMS

(1922-1994) va néixer i es va criar al nord-est de Texas. Va fer de professor a la Universitat de Denver fins que es va jubilar al 1985. Va publicar dos llibres de poemes i tres novel·les: *Butcher's Crossing*, *Stoner* i *Augustus*

NOVETATS EDITORIALS

«L'AMARGOR DE L'EXILI»

Autor: JOSEP M. MURIÀ
Editorial: COSSETÀNIA
Pàgines: 192 / Preu: 13,90 €

L'Amargor de l'exili recull alguns dels molts articles que Josep M. Murià i Romaní (Barcelona, 1907 – Guadalajara, Mèxic, 1999), periodista, escriptor i militant polític per la independència de Catalunya, va publicar a Santiago de Cuba, a Ciutat de Mèxic i, sobretot, a Guadalajara, entre 1943 i el principi dels anys vuitanta. Articles sobre la situació de Catalunya i dels exiliats durant el franquisme.

«AQUEST COR»

Autor: PERE JOAN MARTORELL
Editorial: PROA
Pàgines: 88 / Preu: 16 €

El sisè poemari de Pere Joan Martorell convida el lector a entrar en el territori del desig i la recerca, de l'instint i l'atzar, sempre amb una actitud vital que s'expressa en uns versos exuberants i punyents, que recullen el millor de l'herència romàntica i simbolista. Els poemes d'*Aquest Cor* abracen noves latituds físiques –Praga, Lisboa, París, Hamburg, Canes...– i nous àmbits espirituals.

La Universitat de Denver, on John Williams va ensenyar literatura, igual que el protagonista de *Stoner*.

Sí. En els moments importants dels primers anys de la vida de Stoner, per exemple, el narrador utilitza la mateixa tècnica que va fer servir Flaubert i que ens va fer notar Vargas Llosa de narrar en absència, donant per sobreentès les paraules exactes que hauria de dir. És el que passa en el moment que el pare prova de fer entendre a Stoner per què vol que vagi a la universitat, en el moment que Stoner prova de dir als seus pares per què ha canviat de carrera o en el moment que es casa. I es nota encara que John Williams va pas-

acaba de perdre mai la integritat, tal com tot apunta a pensar que passa a Gordon Finch, l'altre amic, «un dels estudiants més mediocres» i, naturalment, el que acaba fent la carrera universitària més brillant dels tres, si és que l'adjectiu brillant té algun sentit parlant d'un tema tan vulgar com una carrera docent i si és que té sentit aplicar-lo a algú que, com va dir una vegada Dave Masters parlant d'ell, «no és prou fill de puta per triomfar de debò». Potser ja no tant aparentment, Stoner és també l'home que fracassa en tot: en la relació amb els seus pares, en el seu matrimoni amb Edith Bostwick, en l'amor de Grace, la seva única filla, en la relació amb Katherine Driscoll, la seva única amant, professora en pràctiques o com se'n digui, naturalment molt

més jove que ell tal com ens deu passar a tots els homes –i confio que també a les dones– quan arribem a segons quina edat. Potser hi hagi gent a qui no passa això, gent com cal, però és que també és cert que, tal com diu Katherine: «Ai, em sembla que tots som com cal quan no tenim motius per no ser-ho.» I, encara: «Luxúria i aprenentatge. Ben mirat, no hi ha res més oi?» A mi em sembla que, si els agrada de debò la literatura, haurien de començar a deixar aquesta crítica i anar corrents a una llibreria a comprar *Stoner*. És un dels pocs llibres que va acabar escrivint una persona que es va dir John Williams i que va passar la vida ensenyant literatura en una universitat que té el mateix nom que la universitat on treballa William Stoner. I es nota.

sar tota la vida ensenyant literatura en els capítols que dedica a parlar de les classes de literatura medieval anglesa que fa Stoner. Poden ser una mica –només una mica– excessius per a algú a qui no agradi tant la literatura com espero que a tots vostès. Ja acabo. *Stoner* és una gran novel·la que els farà pensar en les millors novel·les de la història de la literatura i que els confirmarà també, que, contra el que han dit alguns escriptors i alguns crítics insensats d'aquesta Catalunya d'espectacle d'avui, no s'arriba a fer una gran novel·la deixant-hi la vida, sinó només quan comencem a tenir al darrere bona part de la vida. La resta és aprenentatge, anar refent i la luxúria de què pugui gaudir cadascú. És just això el que van fer també Joan Sales i Mercè Rodoreda.

«NO ESTÀ ESCRIT A LES ESTRELLES»

Autor: JOHN GREEN
Traducció: LAIA FONT
Editorial: ESTRELLA POLAR
Pàgines: 300 / Preu: 15,95 €

Tot i que la medicina ha aconseguit reduir el tumor i li ha regalat uns anys més de vida, la Hazel segueix sent una malalta terminal. Però l'aparició d'Augustus Waters al grup de suport de nois amb càncer canvia radicalment la seva vida. Una novel·la sobre com aprofitar la vida al màxim i gaudir dels qui més estimes.

«DIARI D'UN COS»

Autor: DANIEL PENNAC
Traducció: JOAN CASAS
Editorial: EMPÚRIES
Pàgines: 288
Preu: 21,90 €

El narrador comença a mantenir escrupolosament un dietari sobre el seu cos als dotze anys, el 1936, i el manté fins que mor, als vuitanta-set anys, l'any 2010. Daniel Pennac, però, evita la fredor de la constatació mèdica introduint a cada pàgina personatges, situacions, diàlegs i reflexions.

«ALGÚ PARLA DE MI»

Autor: DAVID VENTURA
Editorial: AMSTERDAM
Pàgines: 170 / Preu: 17 €

A la primera novel·la de David Ventura ningú no escolta els Manel, ningú no porta ulleres de pasta i els personatges femenins vesteixen al Bershka. Una narració que parla de gent que mai no ha anat als Jesuïtes de Sarrià, que es limita a anar fent i, de tant en tant, tenir una mica de sexe. El protagonista és un jove a la trentena que intenta viure passant per sobre dels problemes dels altres.